

Oznakowanie trwałości kosmetyków zgodnie z przepisami rozporządzenia 1223/2009/WE Przewodnik techniczny Polskiego Związku Przemysłu Kosmetycznego

Wymagania w zakresie wprowadzania do obrotu, bezpieczeństwa, składu, wytwarzania i oznakowania produktów kosmetycznych reguluje rozporządzenie 1223/2009/WE. Rozporządzenie określa także wymagania w zakresie oceny i oznakowania **minimalnej trwałości**, czyli daty do której dany produkt kosmetyczny, przechowywany w odpowiednich warunkach, zachowuje w pełni swoje pierwotne właściwości.

Data minimalnej trwałości

Zgodnie z art. 19 pkt. 1 c rozporządzenia 1223/2009/WE kosmetyki **o trwałości do 30 miesięcy włącznie** muszą posiadać podaną na opakowaniu **datę minimalnej trwałości**. Są to produkty o umiarkowanej trwałości, których zużycie w określonym terminie gwarantuje bezpieczeństwo i zachowanie deklarowanych właściwości.

Data minimalnej trwałości to data, do której dany produkt kosmetyczny, przechowywany w odpowiednich warunkach, zachowuje w pełni swoje pierwotne właściwości, a w szczególności pozostaje bezpieczny dla użytkownika.

Datę lub szczegółowe informacje o jej umiejscowieniu na opakowaniu poprzedza zwrot: „*najlepiej zużyć przed końcem*” lub symbol klepsydy określony w załączniku VII pkt 3:

Określenie to nie może być zastąpione sformułowaniami np. „data ważności”, „zużyć przed”, czy „best before”, „shelf life”, „exp.” itd.

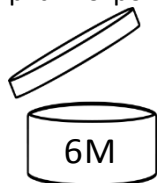
Data minimalnej trwałości jest wskazana w sposób jednoznaczny - zawiera miesiąc i rok albo dzień, miesiąc i rok, w tej kolejności.

Zgodnie z art. 19 pkt. 1 c rozporządzenia 1223/2009/WE wskazanie **daty minimalnej trwałości nie jest obowiązkowe** w przypadku produktów kosmetycznych o **minimalnej trwałości dłuższej, niż 30 miesięcy**.

PAO (period after opening = trwałość po otwarciu)

Na produktach o minimalnej trwałości dłuższej, niż 30 miesięcy umieszcza się znak PAO, czyli informację o okresie, w jakim po otwarciu pojemnika, produkt jest bezpieczny i może być stosowany bez szkody dla konsumenta (art. 19 pkt. 1 c rozporządzenia 1223/2009/WE).

Informacja ta powinna zawierać symbol otwartego słoiczka (tzw. znak PAO określony w załączniku VII pkt 2 rozporządzenia) oraz wspomniany okres wyrażony w miesiącach (M) lub latach (Y), na przykład:

Za pierwsze otwarcie produktu (opakowania bezpośredniego) uważane jest pierwsze jego użycie zgodnie z deklarowanym sposobem użycia. Od tego momentu liczony jest okres PAO.

Wprowadzony przez Komisję Europejską we współpracy z organizacjami konsumenckimi znak PAO ma na celu zapewnienie bezpieczeństwa użytkownika kosmetyku przez konsumenta.

Jednym z najważniejszych zagrożeń dla trwałości produktu są mikroorganizmy. Współczesne, nowoczesne metody produkcji kosmetyków zgodnie z zasadami Dobrej Praktyki Produkcji, odpowiednie opakowania i skuteczne układy konserwujące umożliwiają wytwarzanie produktów o długich terminach trwałości. Trwałość tą gwarantuje przechowywanie kosmetyku w oryginalnym opakowaniu. Wraz z pierwszym użyciem i w czasie dalszego stosowania produktu warunki przechowywania znacząco się zmieniają. Produkt regularnie narażony jest na kontakt z mikroorganizmami pochodzącymi ze skóry i otoczenia. **W przypadku produktów narażonych na zakażenia drobnoustrojami, oraz podatnych na pogorszenie jakości w wyniku używania, szczególnie ważne jest przestrzeganie zalecanego okresu używania kosmetyku po otwarciu.**

Wskazanie okresu, w jakim po otwarciu pojemnika i użyciu produktu, produkt jest bezpieczny i może być stosowany bez szkody dla konsumenta jest obowiązkiem osoby odpowiedzialnej (najczęściej producenta). Oceny tej dokonuje na podstawie odpowiednich danych, na przykład wyników badania stabilności fizycznej i mikrobiologicznej produktu, wszystkich cech formuły, w tym rodzaju użytych surowców oraz opakowania, a także z uwzględnieniem dających się przewidzieć zachowań konsumenta w trakcie normalnego użycia produktu i przechowywania w warunkach domowych, w tym sposobu i częstotliwości stosowania.

Okres PAO jest wyznaczany z pewnym marginesem zapewniającym bezpieczeństwo nawet w przypadku, gdy konsument używa produkt dłużej. Wynika to z faktu, że konsument w warunkach domowych nie zawsze jest w stanie dokładnie określić datę otwarcia produktu. Oczywiście, w każdym przypadku konsument powinien stosować się do zaleceń użycia produktu podanych przez producenta na etykiecie.

Oznakowanie trwałości produktów kosmetycznych

Art. 19 pkt. 1 c rozporządzenia 1223/2009/WE przewiduje występowanie produktów, w przypadku których pojęcie po otwarciu nie ma zastosowania, a tym samym umieszczanie PAO na produkcie nie jest uzasadnione. Przykłady produktów, gdy pojęcie „okresu po otwarciu” nie ma zastosowania określono w wytycznych Komisji Europejskiej¹:

- jeśli nie występuje fizyczne otwarcie produktu, np. produkt sprzedawany jest w pojemniku, w którym nie ma kontaktu zawartości z otoczeniem (np. aerozole, pojemniki typu airless),
- w przypadku produktów w jednorazowych dawkach - gdzie nie ma terminu po otwarciu a produkt przeznaczony jest do natychmiastowego użycia,
- jeśli otwarcie produktu nie powoduje pogorszenia jakości lub zepsucia, które miałyby wpływ na bezpieczeństwo produktu lub jego deklarowane właściwości (produkty niskiego ryzyka mikrobiologicznego, jak np. lakiery do paznokci, perfumy, sole do kąpieli, tradycyjne mydła toaletowe w kostce).

¹ http://ec.europa.eu/consumers/sectors/cosmetics/files/doc/wd-04-entr-cos_28_rev_version_adoptee20040419_en.pdf

Practical implementation of Article 6(1)(c) of the Cosmetics Directive (76/768/EEC): LABELLING OF PRODUCT DURABILITY: "PERIOD OF TIME AFTER OPENING" 04/ENTR/COS/28

W praktyce, zgodnie z obowiązującym prawem, na produktach kosmetycznych występują różne możliwe scenariusze oznakowania trwałości produktu:

- tylko data minimalnej trwałości (najlepiej zużyć przed końcem lub znak klepsydry),
- tylko znak PAO,
- brak PAO i brak daty minimalnej trwałości,
- data minimalnej trwałości i PAO.

Dość częstą praktyką na rynku polskim jest stosowanie podwójnego oznakowania – istnieją przypadki, że producent decyduje się na umieszczenie na produkcie zarówno daty minimalnej trwałości jak i oznakowania PAO. Podwójne oznakowanie nie jest wymagane prawem. Jest akceptowane przez organy państwowe sprawujące nadzór na rynku polskim. Producent może indywidualnie zdecydować o zastosowaniu takiego oznakowania w stosunku do określonych, lub wszystkich swoich produktów w portfolio.

Różnice w oznakowaniu trwałości produktów mogą wynikać z:

- kategorii produktu - rodzaju receptury, rodzaju stosowanego opakowania,
- stabilności produktu, w tym podatności na zakażenie mikrobiologiczne,
- strategii firmy w zakresie wyznaczania i oznakowania trwałości,
- z indywidualnych ustaleń pomiędzy producentem (który może być też osobą odpowiedzialną), a odbiorcą/ zleceniodawcą (np. dystrybutorem produktów tzw. marek własnych).

W przypadku, gdy na produkcie umieszczono datę minimalnej trwałości i PAO, kluczowa jest data minimalnej trwałości. Oznacza ona bowiem, że producent gwarantuje bezpieczeństwo i jakość produktu w tym właśnie okresie. Jeśli na przykład od momentu pierwszego użycia do upływu daty minimalnej trwałości pozostało jeszcze 10 miesięcy, a PAO wynosi 12 miesięcy, produkt powinien zostać zużyty w ciągu 10 miesięcy.

Numer partii

Numer partii musi być umieszczony na każdym produkcie kosmetycznym i zgodnie z art. 19 pkt 1 e **służy do identyfikacji produktu kosmetycznego.**

Sposób oznakowania numeru partii (np. format, sposób kodowania, używanie poszczególnych znaków, liter, umiejscowienie na produkcie itp.) nie jest regulowany prawem. Jest to swoisty kod każdego producenta, definiowany indywidualnie, zgodnie z wewnętrznymi wymaganiami i procedurami danego producenta.

Informacje kodowane w numerze partii wiadome są i służą tylko i wyłącznie producentowi. Wykorzystywane są wyłącznie do jednoznacznej identyfikacji konkretnej partii produktu przez producenta, w celu, gdy to konieczne, prześledzenia procesu w jakim dana partia produktu została wytworzona. Może to mieć miejsce podczas rozpatrywania reklamacji, a także dla celów zarządzania stokami produkcyjnymi.

W przypadku dystrybutora oraz konsumenta numer partii pomaga w identyfikacji produktu podczas postępowania reklamacyjnego. Nie jest jednak umieszczany po to, aby przekazać informację o dacie produkcji dystrybutorom lub konsumentom.

Trwałość kosmetyków - obowiązki osoby odpowiedzialnej

Osoba odpowiedzialna ma zapewnić bezpieczeństwo produktu kosmetycznego dla zdrowia ludzi. Obowiązkiem osoby odpowiedzialnej (producenta) jest między innymi określenie właściwej dla

danego produktu daty minimalnej trwałości zapewniającej jego bezpieczeństwo oraz umieszczenie na opakowaniu produktu stosownej informacji. Dane na temat trwałości produktu są częścią dokumentacji - Raportu Bezpieczeństwa Produktu Kosmetycznego i udostępniane są organom nadzoru, w szczególności przedstawicielom Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Odpowiedzialność za bezpieczeństwo i jakość produktu nie kończy się w momencie sprzedaży produktu przez osobę odpowiedzialną lub przekazaniu do magazynu. Osoba odpowiedzialna musi zapewnić, że produkt o danym schemacie oznakowania trwałości jest bezpieczny w czasie jego dostępności na rynku i stosowania przez konsumenta w zalecanych warunkach. W przypadku pogorszenia jakości produktu będącego w obrocie, obowiązkiem producenta jest podjęcie odpowiednich działań w stosunku do produktu i produktów podobnych.

Termin trwałości (podobnie jak PAO) wyznaczany jest w oparciu o różne elementy, m.in. wyniki badań stabilności fizycznej i mikrobiologicznej produktu, analizę składu produktu, dobór opakowania o odpowiedniej charakterystyce, doświadczenia z produktami podobnymi, w tym długoterminowe obserwacje trwałości, dobór odpowiedniej technologii wytwarzania produktu. Na podstawie tych danych, jeśli trwałość produktu przekracza 30 miesięcy producent może również podjąć decyzję, że dla danego produktu nie określa się i nie oznakowuje terminu trwałości.

Wytwarzanie produktów kosmetycznych zgodnie z art. 5 rozporządzenia 1223/2009/WE musi odbywać się zgodnie z zasadami Dobrej Praktyki Produkcji, które przewidują zachowanie odpowiednich warunków higienicznych produkcji. Zasady te, w połączeniu z zastosowaniem nowoczesnych metod produkcji: w tym urządzeń produkcyjnych, technologii i skutecznych układów konserwujących, pozwalają na wytwarzanie produktów kosmetycznych o bardzo długich terminach trwałości.

Z uwagi na fakt, że kosmetyki należą do kategorii dóbr szybko rotujących, ich czas życia na rynku jest ograniczony. Duża konkurencja panująca na rynku wymusza szybkie zmiany produktów i szat graficznych w jakich występują, aby nadążyć za panującymi trendami i sprostać oczekiwaniom konsumentów. Dlatego, w praktyce bardzo rzadkim przypadkiem jest pozostawianie produktu na półce przez kilka lat.

Trwałość kosmetyków - obowiązki dystrybutora

W ramach swojej działalności podczas udostępniania produktu kosmetycznego na rynku dystrybutorzy działają z należytą starannością w odniesieniu do obowiązujących wymogów prawa, zgodnie z art. 6 pkt. 1.

Zgodnie z art. 6 rozporządzenia 1223/2009/WE dystrybutor (w tym sprzedawca w sklepie) ma obowiązek sprawdzić, czy nie upłynęła data minimalnej trwałości produktu, **o ile ma ona zastosowanie.**

Jeżeli dystrybutorzy uznają lub mają powody sądzić, że dany produkt kosmetyczny nie jest oznakowany zgodnie z wymogami przewidzianymi w rozporządzeniu 1223/2009/WE, mogą skontaktować się z osobą odpowiedzialną lub dystrybutorem, od którego otrzymali produkt w celu wyjaśnienia wątpliwości i zapewnienia spełnienia wymogów prawa. Dlatego niezwykle ważna jest współpraca osoby odpowiedzialnej z dystrybutorem.

Należy pamiętać, że warunki transportu i przechowywania u dystrybutorów wpływają na trwałość produktu. Dlatego ważnym obowiązkiem dystrybutora (art. 6 ust. 4 rozporządzenia 1223/2009/WE) jest zapewnienie takich warunków transportu i przechowywania produktu, które nie zagrażają

zgodności produktu z przepisami, w szczególności nie wpłyną na jego bezpieczeństwo i jakość. Osoba odpowiedzialna może zalecić szczegółowe warunki transportu i przechowywania produktu.

Prawa konsumenta

W każdym przypadku, jeśli jakość zakupionego produktu budzi wątpliwości, konsument ma prawo reklamować produkt w miejscu zakupu. Często konsument ma możliwość zgłoszenia reklamacji bezpośrednio w siedzibie producenta/osoby odpowiedzialnej, czy też u dystrybutora reprezentującego daną firmę/producenta na danym rynku sprzedaży.

Warszawa, 20 listopada 2013

Nota informacyjna

Polski Związek Przemysłu Kosmetycznego jest organizacją pracodawców reprezentującą interesy sektora kosmetycznego w Polsce. Zrzesza ponad 100 przedsiębiorstw zatrudniających łącznie ponad 12 000 pracowników. Członkowie Związku to producenci i dystrybutorzy produktów kosmetycznych, laboratoria badawcze i firmy doradcze, ośrodki dydaktyczne oraz producenci opakowań.

Związek dba o konkurencyjność i rozwój sektora kosmetycznego w Polsce poprzez uczestnictwo w dialogu społecznym (w tym w procesie legislacyjnym), działania edukacyjne oraz integrujące sektor.

Związek jest ekspertem branży kosmetycznej w Polsce i przez 11 lat nieprzerwanej działalności zbudował silną pozycję wśród partnerów dialogu społecznego. Związek jest członkiem Konfederacji Lewiatan oraz Cosmetics Europe.

Więcej informacji o Polskim Związku Przemysłu Kosmetycznego na www.kosmetyczni.pl